

وحدت به مثابه راهبردی جهانی برای امت اسلامی!

سید سلمان ندوی، از علمای برجسته اهل سنت هند و رهبر جمعیت الشباب الاسلامی، در حاشیه سی و پنجمین کنفرانس وحدت اسلامی در تهران، تحلیلی راهبردی از مسئله وحدت اسلامی ارائه کرده است؛ تحلیلی که ریشه در چهار دهه تلاش مستمر او برای کاهش شکاف‌های مذهبی در شبه‌قاره هند و فراتر از آن دارد.

ندوی در این گفتار، نه تنها از سابقه‌ی دیرینه‌ی فعالیت‌های وحدت‌گرایانه‌ی خود سخن می‌گوید، بلکه تصویری واقعی و صریح از مهم‌ترین چالش جهان اسلام یعنی شکاف تاریخی شیعه و سنی ارائه می‌دهد؛ شکافی که به تعبیر او، از قرن نخست هجری آغاز شده و در طول تاریخ به بستر بسیاری از درگیری‌ها، سوء تفاهم‌ها و حتی خونریزی‌ها تبدیل شده است.

او با تأکید بر تجربه‌ی موفق تعامل میان علمای اهل سنت و تشیع در هند، به ویژه همکاری با شخصیت‌هایی چون حجت‌الاسلام کلب عابد و کلب صادق، نشان می‌دهد که وحدت نه یک شعار، بلکه یک فرآیند ممکن و قابل تحقق است؛ فرآیندی که با گفت‌وگو، انتقال تجربه و پرورش نسل جوان در فضای احترام متقابل شکل می‌گیرد.

نقد علمای افراطی؛ تمایز وحدت‌گرایان و داعشیان

علامه ندوی در بخش مهمی از سخنانش، تفکیکی روش‌مند میان «علمای وحدت‌گرا» و «علمای افراطی داعشی» قائل می‌شود. از نگاه او، مشکل امروز امت اسلامی در تحمل‌نکردن دیدگاه‌های متفاوت و عدم رعایت ادب گفت‌وگو ریشه دارد. او با صراحت، کسانی را که تنش‌آفرین هستند، «علمای داعشی» می‌نامد؛ کسانی که به جای گفت‌وگو و برهان، با طرد و تکفیر سخن می‌گویند. این نگاه، بازتابی از یک دغدغه‌ی عمیق و مشترک میان متفکران معاصر جهان اسلام است: عبور از افراط‌گرایی مذهبی به سوی عقلانیت دینی.

ضرورت جهانی‌شدن الگوی تقریب

علامه ندوی بر یک نکته‌ی کلیدی تأکید می‌کند: تقریب مذاهب اسلامی نباید صرفاً پروژه‌ای ایرانی تلقی شود، بلکه باید در کشورهای دیگری چون عربستان، امارات و مصر نیز نهادینه شود. او با انتقاد از انحصارگرایی مذهبی برخی نهادهای رسمی مانند «رابطة العالم الإسلامی» در مصر، که صرفاً صدای بخشی از اهل سنت را نمایندگی می‌کند، خواستار شکل‌گیری نهادهای جامع‌تری برای تقریب در سراسر جهان اسلام می‌شود.

از نگاه او، ایران تنها کشور شیعه نیست؛ در هند، پاکستان، آذربایجان و لبنان نیز جوامع بزرگی از شیعیان حضور دارند و هرگونه سیاست وحدت‌گریز، چشم‌پوشی از این واقعیت آشکار است. بر این اساس، «مجمع تقریب» باید الگویی جهانی تلقی شود که در کشورهای مختلف، متناسب با ساختار سیاسی و مذهبی آن کشورها بومی‌سازی شود.

حمایت از فتوای تحریمی لعن؛ بستن راه اختلافات ساختگی

در بخش پایانی سخنان، علامه ندوی به مواضع رهبران بزرگ شیعه، از جمله آیت‌الله خامنه‌ای و آیت‌الله سیستانی، در ممنوع‌کردن لعن خلفا و همسر پیامبر اشاره می‌کند و آن را نشانه‌ای از بلوغ سیاسی و دینی می‌داند. او این فتاوا را دستاویزی قاطع برای خنثی‌کردن بهانه‌های اختلاف‌افکنان معرفی می‌کند و تأکید دارد که چنین مواضعی راه را برای هم‌زیستی مسالمت‌آمیز و وحدت واقعی باز می‌کند.

پیامی به پاکستان، هندوستان و فراتر از آن

دعوت به وحدت از سوی چنین شخصیت‌هایی، نه تنها جنبه‌ی فکری دارد، بلکه ناظر به تجربه‌ی عینی جوامعی است که تنش‌های مذهبی در آن‌ها به سادگی به خشونت‌های خیابانی منجر می‌شود. از نگاه علامه ندوی، پیام وحدت اسلامی باید به گوش مسلمانان پاکستان و هند نیز برسد؛ جایی که وحدت، نه فقط نیاز فرهنگی، بلکه ضرورتی امنیتی و سیاسی برای حفظ موجودیت امت اسلامی است.

در یک جمع‌بندی، گفتار سید سلمان ندوی، یادآور این حقیقت است که وحدت اسلامی نه پروژه‌ای سیاسی و گذرا، بلکه یک رسالت تمدنی و ضروری برای بقای امت اسلامی در دنیای پرآشوب معاصر است؛ رسالتی که جز با عقلانیت، صداقت، گفت‌وگو و شجاعت در برابر افراط‌گرایی محقق نخواهد شد.

منبع: <https://www.khamenei.ir/note-others/48941>